

فرزند موجنسیت‌آدر

مؤلف

دکتر نهاله مشتاق

استادیار روانشناسی بالینی

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

تصویرگر

الهام نیکو

سرشناسیه: مشتاق، نهاله، ۱۳۵۲- / عنوان و نام پدیدآور: مادر و جنسیت فرزند / نهاله مشتاق / تصویرگر: الهام نیکو / مشخصات نشر: تهران: مهرسا، ۱۳۹۱ / مشخصات ظاهری: ۲۸۰ ص. / فرست: مجموعه کتابهای فرزندپوری / شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۹۱-۴۱-۴ / وضعیت فهرست نویسی: قیما / موضوع: مادران و دختران / موضوع: مادری / شناسه افزوده: فروید، علی، ۱۳۵۱ - / شناسه افزوده: نیکو، الهام / تصویرگر / شناسه افزوده: نیکو، الهام / تصویرگر / رده بندی کنگره: ۱۳۹۲ T ۱۳۵۱ / رده بندی دیویی: ۳۰۶ / ۱۷۲۲

عنوان: مادر و جنسیت فرزند
مؤلفین: دکتر نهاله مشتاق
تصویرگر: الهام نیکو
طرح جلد: سلمان طاهری
ناشر: انتشارات مهرسا
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۹۱-۴۱-۴
نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۲
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه

قیمت: ۵۰۰۰ تومان

مدیر فنی: احمد اختیاری
صفحه‌آرایی: ریحانه شریفی پیشه
همه‌نگی و امور اجرایی: معصومه گرشاسبی
مرکز پخش: میلان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، کوچه مینا، پلاک ۲۸
تلفن: ۶۶۴۰۸۴۰۳
www.mehrsapub.com
info@mehrsapub.com

© کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به انتشارات مهرسا می‌باشد.
هرگونه برداشت از مطالب این کتاب، اعم از مقاله، عکس، دی، جزوه آموزشی و... بدون مجوز کتبی از ناشر، ممنوع بوده و پیگرد قانونی دارد

مهرسا
مؤسسه نشری، انتشارات و روزنامه‌های

انتشارات مهرسا

مقدمه	۴
سخن اول	۴
مادر امروز - دختر کوچک دیروز	۸
وقتی دختر کوچک دیروز، مادر یک دختر می‌شود	۱۰
وقتی دختر کوچک دیروز، مادر یک پسر می‌شود	۱۲
قصه‌های رابطه مادر و پسر	۱۳
پیچیدگی‌های بیشتر در رابطه‌ی مادر و دختر	۱۶
برخی از قصه‌های شایع در رابطه‌ی مادر و دختر	۲۰
وقتی دختر، بجای آن که فرزند مادرش باشد مادر او می‌شود	۲۶
وقتی دختر، بجای این که فرزند مادرش باشد شریک زندگی او می‌شود	۳۰
تاثیر خصومت در روی دیگر سکه: وقتی دختر دشمن قسم خورده‌ی مادرش می‌شود	۳۳
مرز جدایی نرمال کجاست؟	۳۵
سخن آخر	۴۴

یکی از سؤالاتی که بلافاصله پس از حصول اطمینان از حاملگی به ذهن مادر و اطرافیان او خطور می‌کند، جنسیت فرزند است. امروزه بسیار می‌شنویم که دختر یا پسر بودن فرزند هیچ تفاوتی ندارد و فقط سلامت او باید در اولویت توجه باشد. اما آیا به راستی دختر یا پسر بودن، هیچ تفاوتی در دنیای روانی والدین ایجاد نمی‌کند؟ با وجود آن که هیچ یک از دو جنس بر دیگری برتری ندارد، مطالعات روانشناسی نشان می‌دهند که جنسیت فرزند، پویایی‌های روانی متفاوتی را در والدین ایجاد می‌کند. بنابراین بحث بر سر این نیست که کدام بهتر و کدام بدتر است، بحث در مورد وجود انکارناپذیر تفاوت‌هاست. در این کتابچه نگاهی به همین فرآیندهای روانی متفاوت خواهیم داشت، اما تمرکز خود را بر مادران قرار می‌دهیم چون اولین رابطه را با فرزند شکل می‌دهند و در نتیجه از اهمیت بی‌چون و چرایی برخوردارند. به دلیل آن که رابطه‌ی مادر و دختر، ماهیت پیچیده‌تری دارد، حجم بیشتری از مطالب به آن اختصاص داده شده است. شناخت دقیق‌تر این رابطه‌ی درهم‌تنیده و چالش‌برانگیز، مستلزم آگاهی از برخی الگوها و پویایی‌های روانی زنان در دوران رشد آن‌ها می‌باشد.

سخن اول

احساسات مادر در مورد جنسیت فرزندش به عوامل متفاوتی بستگی دارد که برخی از آن‌ها هوشیار و برخی دیگر ناهوشیارند. این احساسات هوشیار و ناهوشیار بر چگونگی رابطه‌ی مادر با فرزند دختر و پسر تاثیر می‌گذارند. در همین ابتدا و پیش از آنکه وارد بحث فرآیندهای درون روانی مادر شویم، باید بر نقش عوامل فرهنگی و محیطی تأکیدی داشته باشیم. به‌طور مسلم اگر بافت فرهنگی که مادر در آن رشد کرده و زندگی می‌کند برای یکی از جنسیت‌ها ارجحیت قائل باشد، مادر نیز به آن متمایل خواهد شد و داشتن آن جنسیت خاص را برای فرزند متولد نشده‌ی خود آرزو می‌کند و آن را نوعی پیروزی برای خود تلقی می‌کند و چه بسا که از حمایت‌های اجتماعی و خانوادگی بیشتری برای مراقبت از فرزند خود برخوردار خواهد شد. به همین ترتیب ممکن است احساسات او نیز تحت تاثیر این هنجارها و

ترجیحات فرهنگی شدت پیدا کند یا تضعیف شود. در جوامع مادر سالار (مانند بوکا از جزایر سولومون)، دختر، فرزند مطلوب است، زیرا اوست که خط خانواده را ادامه می‌دهد، در حالی که در جوامعی که انتظار می‌رود پسران در زمین‌های خانواده کار کنند یا تجارت خانوادگی را ادامه دهند (مانند بسیاری از کشورهای شرقی)، پسر مطلوب‌تر است. به آسانی می‌توان فهمید که اگر زنی در بوکا فرزند دختر به دنیا بیاورد احساس برتری و پیروزی خواهد داشت اما اگر همین زن در بخش‌هایی از هندوستان زندگی کند، تولد دختر برایش به معنای لعنت و نفرین خواهد بود.

به نظر می‌رسد که به‌طور تاریخی و سنتی، بخش نسبتاً بزرگی از جامعه‌ی ما داشتن فرزند پسر را - که انتقال‌دهنده‌ی نام خانوادگی و نسل پدر است- نوعی برتری تلقی می‌نماید، البته نباید خانواده‌هایی را که فرزند دختر را ترجیح می‌دهند نیز از نظر دور داشته باشیم. در چنین فضای فرهنگی، مادران بسیاری احساس می‌کنند. داشتن دختر در دسر بیشتری دارد زیرا مراقبت از فرزندان دختر مشکل‌تر و به سامان رساندن آن‌ها پرهزینه‌تر است. بدیهی است که اگر فضای خانوادگی و فرهنگی پیرامون مادر به هر دلیلی این پیام را منتقل نکرده باشد، چالش مادر با این‌گونه افکار کم‌تر خواهد بود.

